

Sp. zn. 2926/2020/VOP/MH Vážená paní A.
Č. j. KVOP-20094/2020
Datum 25. května 2020

Vážená paní A.,

odpovídám na Váš podnět, kterým jste se obrátila na veřejného ochránce práv se žádostí o pomoc ve věci vydání urny s ostatky Vaší maminky, která zemřela dne 14. 4. 2020 v léčebně dlouhodobě nemocných.

Píšete, že jste udělala chybu a souhlasila s vypravením sociálního pohřbu a nyní se marně domáháte vydání urny, která zůstává u pohřební služby, jež pohřeb (kremaci) zajišťovala. Uvádíte, že pohřební služba Vám urnu odmítá vydat, i když za pohřbení zaplatíte. Prosíte o radu, jak postupovat, protože byste maminku chtěla uložit do rodinného hrobu.

Právní hodnocení

Předně musím uvést, že pohřební služba je soukromou společností, na kterou se působnost veřejného ochránce práv nevztahuje, proto nemohu pohřební službě nařídit, aby Vám urnu s ostatky Vaší zemřelé maminky vydala.

Podle § 5 odst. 1 zákona o pohřebnictví¹ platí, že nesjedná-li ve lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí podle zvláštního právního předpisu žádná fyzická nebo právnická osoba pohřbení nebo nebyla-li zjištěna totožnost mrtvého do 1 týdne od zjištění úmrtí a žádný poskytovatel zdravotních služeb v souladu s podmínkami stanovenými zvláštním právním předpisem neprojevil zájem o využití lidských pozůstatků pro potřeby lékařské vědy a výzkumu nebo k výukovým účelům, je povinna zajistit pohřbení obec, na jejímž území k úmrtí došlo nebo byly lidské pozůstatky nalezeny, případně vyloženy z dopravního prostředku. Lidské pozůstatky osob, u nichž nebyla zjištěna totožnost, mohou být pohřbeny pouze uložením do hrobu nebo hrobky.

Důležité je, že podle § 5 odst. 2 zákona o pohřebnictví platí, že zajišťuje-li obec pohřbení těla zemřelého zpopelněním, je jeho součástí uložení urny s lidskými ostatky na veřejném pohřebišti. Právě podle uvedeného ustanovení postupuje obec, která zpopelnění prostřednictvím pohřební služby zajistila.

Dle mého soudu je však třeba v těchto případech zohlednit také právní úpravu v občanském zákoníku², kde se stanoví, že nejsou-li lidské ostatky uloženy na veřejném pohřebišti, má na jejich vydání právo osoba, kterou člověk před svou smrtí výslovně určil;

1 Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

jinak postupně jeho manžel, dítě nebo rodič, a není-li žádný z nich nebo odmítnou-li ostatky převzít, převezme je jeho dědic (§ 92 odst. 2 občanského zákoníku).

Osobně jsem toho názoru, že pokud se v mezidobí od provedení kremace, převzetí urny vypravitelem pohřbu a jejím uložením na veřejném pohřebišti objeví některá z osob uvedených v § 92 odst. 2 občanského zákoníku, která projeví o vydání urny zájem, měla by jí obec urnu s kremačním popelem zemřelého vydat. To samozřejmě platí za předpokladu, že pozůstalá osoba uhradí obci náklady spojené s pohřbením. Nelze totiž připustit, aby pozůstalí přenášeli na obce náklady spojené s pohřbením a poté se domáhali vydání ostatků zemřelého, aniž za pohřbení zaplatili.

V praxi totiž mohou nastat situace, kdy pozůstalí v zákonné lhůtě 96 hodin od oznámení úmrtí nestihnou z různých důvodů pohřeb vypravit, případně jsou v takovém psychickém stavu, který jim zařízení pohřbu nedovoluje. Právě v takových případech je, myslím, vhodné a správné jim umožnit, aby dodatečně náklady pohřbu uhradili a ostatky zemřelého uložili například do rodinného hrobu, pokud o to projeví zájem.

V případě, že o vydání urny s ostatky zemřelého projeví zájem osoba určená zemřelým, manžel, dítě nebo rodič, není ani třeba čekat na výsledek dědického řízení, respektive zjištění okruhu oprávněných dědiců, protože jde o preferované osoby výslovně uvedené v občanském zákoníku. Dědice jako osobu oprávněnou k převzetí lidských ostatků totiž uvádí občanský zákoník až jako posledního v pořadí.

Shrnutí

Na základě výše uvedených skutečností mám za to, že v případě prokazatelného zájmu osob uvedených v § 92 odst. 2 občanského zákoníku by v situaci, kdy urna s kremačním popelem ještě není uložena na veřejném pohřebišti, neměla obec, která zajistila pohřbení, vydání urny s ostatky zemřelého bránit.

Svůj názor opírám o úvahu, že by se postup podle § 5 odst. 2 zákona o pohřebnictví měl uplatnit v těch případech, kdy nikdo z osob uvedených v § 92 odst. 2 občanského zákoníku neprojeví o vydání urny zájem.

Závěrem pro úplnost uvádím, že v případě sporu o vydání urny se můžete obrátit na soud, aby ve věci rozhodl. V takovém případě bych Vám doporučil projednat další postup s advokátem.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

Ombudsman
Právní pomoc